

מִי דַעַת

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת / מאת הרב ד. אוסטרוף שליט"א
הלכות אלו היו למראה עיניו של הגר"מ שטרנבוך שליט"א.

הערה: אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. ככל שאלה יש להיועץ במורה הוראה.

באופן שיש לו הפסד מרובה או שנחפז הרבה לצורך מצוה, אבל בלא זה אין לעשות זאת אפילו ע"י גוי.

דלת הבית ננעלה ואין אפשרות לצאת אלא ע"י פריצת הדלת, האם מותר לעשות זאת בשבת?

פריצת דלת הבית חמורה יותר מפריצת מגירה וכדו', משום שדלת הבית מחוברת לקרקע, והרי זה בכלל סתירה בקרקע, שאסורה מן התורה לכו"ע. מה שאין כן במגירה שאינה מחוברת לקרקע והנידון הוא סתירה בכלים, שיש בזה מחלוקת אם אסורה מן התורה או רק מדרבנן.

אמנם יש לחלק בזה באופן הפריצה, שאם פורץ את הדלת באופן מקצועי, בשביל שתהיה לו אפשרות ביום חול לשים מנעול חדש בדלת, הדבר אסור מן התורה משום שהוא עושה בזה תיקון. אבל אם שובר את המנעול באופן שיש בזה קלקול לדלת, אין זה אסור אלא מדרבנן ככל "מקלקל". והנפק"מ בזה, אם מותר לפרוץ את הדלת ע"י גוי, שאם יש בזה איסור מן התורה אסור לפרוץ אפילו ע"י גוי, אבל אם הדבר אסור רק מדרבנן מותר לפרוץ ע"י גוי, כמו שכתבנו לגבי פריצת מגירה וכדו'.

ואע"פ שכתב המ"ב שמותר לפרוץ ע"י גוי רק באופן שיש לו הפסד מרובה או שנחפז הרבה לדבר מצווה, נראה שכאן יש בזה דבר מצווה גדול שאינו יכול לילך לבית הכנסת ולהתפלל ולשמוע קריאת התורה. וכ"ש אם ננעל בתוך חדר אמבטיה או השירותים, שאף אינו יכול לאכול את סעודות השבת, ולברך,

האם מותר להגביה או להנמיך את ראש המאוורר בשבת?

מותר להגביה או להנמיך את ראש המאוורר בשבת, אפילו במאוורר שהגבתו או הנמכתו כרוכה בחיזוק או שחרור של בורג. והטעם כנ"ל, שזוהי צורת השימוש הרגיל במאוורר, ועל כן אין זה נחשב לעשיית כלי.

אמנם החלק המכסה את המאוורר, אסור לחברו בשבת, משום שאין רגילות לחברו ולפרקו בשביל צורך השימוש במאוורר, וע"כ יחשב הדבר לעשיית כלי.

אם המפתח נתקע במגירה או בקופסת תכשיטים וכדו', האם מותר לשבור את המנעול בשבת? השו"ע¹ כותב, שאסור לשבור מנעול של כלים כגון שידה תיבה ומגדל, מפני שאף בכלים שייך איסור "סותר".

וכן אסור לפתוח את הברגים המחברים את הצירים למגירה, שבזה ג"כ נעשה סתירה בכלי.

וכן הדין שאסור לשלוף את ה"פין" המחבר את חלקי הציר זה לזה². שכיון שהפין תקוע במקומו הרי הוא חלק מן הכלי עצמו, וסילוקו נחשב לסתירת הכלי.

אבל מותר לפתוח את המנעול ע"י סכין או מחט וכדו', משום שכמו שמותר לפתוח ע"י מפתח ואין זה נחשב לסתירת הכלי, כך מותר ע"י סכין וכדו'.

וכל זה דווקא ע"י יהודי, אבל מותר לשבור את המנעול ע"י גוי³, אמנם כתב המ"ב⁴ שזה דווקא

³ שו"ע סימן ש"ד סעיף ז'.
⁴ ס"ק ל"ז.

¹ סימן ש"ד סעיף ז'.
² שו"ע הרב סימן ש"ד.

ולהתפלל, שמותר לפרוץ את הדלת ע"י גוי באופן של קלקול.

ילד שננעל בחדר לבדו, האם מותר לפרוץ את הדלת בשבת?

הגמרא במסכת יומא⁵ אומרת "ראה שננעלה דלת בפני תינוק, שוברה ומוציאו, והזריז ה"ז משובח וכו' ואע"ג דקא מיכוון למיתבר בשיפי". פירוש, שמותר לשבור את הדלת שננעלה בפני התינוק אפילו שבעת השבירה עושה שברים כאלו שיוכל להשתמש בהם אח"כ לאיזה מלאכה. ואע"פ שיש בזה מלאכה דאורייתא, מותר שמא יבעת התינוק ויוכל למות. אמנם השער הציון⁶ הביא בזה מחלוקת, אם מותר אפילו שמתכוון לזה ממש. וכתב, שלכו"ע אסור להוסיף בפעולה בשביל שיוכל להשתמש בשברים, אלא צריך לעשות בדרך הקצרה ביותר שיוכל לפרוץ את הדלת, ואז אפילו אם תהיה לו תועלת בזה מותר.

ובערוך השולחן הקשה⁷, למה מתירה הגמ' לפרוץ את הדלת אפילו באופן שיוכל להשתמש בשברים שזו מלאכה מן התורה, הרי בשביל להוציא את הילד מספיק לשבור את הדלת בצורה של קלקול, שזה יהיה רק איסור מדרבנן. ותיקן, שיש חשש שיבעת התינוק מקול השבירה, ולכן התירו אפילו לפרוץ את הדלת בצורה של תיקון שהתינוק לא ייבהל.

האם מותר בשבת להוציא דלת מהצירים, או להחזירה אליהם?

דלת הנתונה בציריה נחשבת כדבר המחובר לקרקע, אע"פ שהיא מסתובבת בציריה. ומשום כך, אסור להוציא את הדלת מהצירים, או להחזירה לצירים בשבת⁸, שיש בזה מלאכת סותר או בונה מן התורה. וצריך לדעת שדלת שיצאה מהצירים בשבת, הרי היא מוקצה, ואסור לטלטלה ממקומה.

ארון הנעול ע"י חבל, האם מותר לחתוך את החבל ע"מ לפתוח את הארון?

ארון הנעול ע"י חבל מותר לחתוך את החבל בשבת ע"מ לפתוח את הארון⁹, שהרי זה דומה לשבירת קליפת האגוז ע"מ להוציא ממנו את הפרי¹⁰.

וכן מותר לפתוח את הקשר ולסגורו, מפני שאין זה קשר של קיימא, שהרי הוא עשוי לפתוח ולסגור תמיד¹¹.

בגליון הבא:

- צפור נכנסה לבית דרך החלון האם מותר לסגור את החלון?
- האם יש איסור בסגירת הדלת או החלון כשיש זבובים בבית?
- אם נכנסו זבובים לקופסת הלחם כיצד מותר לסגרה בשבת?
- דג באקווריום האם מותר לתופסו בשבת?

⁵ דף פ"ד ע"ב ועיין שו"ע סימן שכ"ח סעיף י"ג ומ"ב ס"ק ל"ח.

⁶ ס"ק י"ז.

⁷ סימן ש"ד.

⁸ עיין מ"ב סימן ש"ד ס"ק ל"ג.

⁹ שו"ע סימן ש"ד סעיף ז'.

¹⁰ ערוך השולחן סימן ש"ד סעיף ט"ו.

¹¹ שו"ע שם.

מרכז למודי דעת

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בדיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והתר, שבת, עירובין, נדה, מקואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות הסמיכה.

להצטרפות ולקבלת מידע נוסף חייגו:

03-6166340

E-mail: limd@netvision.net.il

www.limd.co.il